

Holberg-medaljen 2005 til Thomas Bredsdorff

Version 1.1 - 09.01.2006.

Holberg-Medaljen uddeles i anledning af Holberg's fødseldag 3.12. I 2005 blev den givet til professor **Thomas Bredsdorff**. Hans kollega Erik A. Nielsen motiverede tildelingen. Kunststyrelsen's nyhedsbrev for december 2005 skriver:

”Med en meget bred indsats har Thomas Bredsdorff igennem et langt liv fastholdt en kritisk, kulturradikal journalistik, forbundet med utallige akademiske bøger og afhandlinger. Specielt må hans arbejde med teatret i mange former fremhæves. Hertil føjer sig hans afhandlinger om oplysningstiden, hvor især hans arbejder om Ludvig Holberg gør ham fortjent til denne anerkendelse.”

Se: [F.J. Billeskov Jansen's](http://bjoerna.net/holberg/billeskov-til-bredsdorff.htm) tale til Thomas Bredsdorff i 1999:
<http://bjoerna.net/holberg/billeskov-til-bredsdorff.htm>.

Paradokset Holberg

Thomas Bredsdorff's takketale

Som 10-årig har jeg været svin i 'Ulysses von Itachia'. Eleverne på det seminarium, hvor min far var forstander, opførte Holbergs parodi på de tyske Haupt- und Staatsaktion, og jeg var med i den scene, hvor Dido har forvandlet Ulysses' staldbrødre til svin. Øf-øf, sagde vi og kravlede på alle fire. Det var endda begyndelsen på en international skuespillerkarriere. Skolekomedien, der havde haft urpremiere i Sønderjylland, blev inviteret på gæstespil i det store udland, nemlig hos det danske mindretal i Flensborg.

Senere dalede min interesse for Holberg. Som gymnasiast og student var han mig for træet, for useriøs. Jeg skulle noget op i årene, før jeg igen fik sans for Holberg. Både for hans meninger og hans leg med sproget.

Folk siger vel, at Jeppe drikker, men de siger ikke, hvorfor Jeppe drikker – siger vi, og tænker dermed på, at Holberg derefter sagde det, som folk ikke siger: at bonden Jeppe bliver hundset

med og ringeagtet, og at det er forkert, for bonden dyrker marken og frembringer det vigtigste, maden, mens de, der ser ned på ham, som regel ikke bringer noget nyttigt til verden.

Men da så Jeppe er blevet anbragt i baronens seng og er kommet sig over chokket over at være faldet i søvn i en mødding og vågne op under edderdun, så indtræder vanvidspunktet, hvor fanden tager ved Jeppe, og den forhutlede proletar bliver til en rasende diktator. Hvis Holberg med 'Jeppe på Bjerget' ville have gjort propaganda for sine høje tanker om bondestanden, så slår det klik, da Jeppe træder ud af baronens seng og ind i herremandsrollen.

Ok, så mente Holberg måske slet ingenting, men brugte bare sine meninger som tilfældige redskaber til at skabe kunst med? Nej, så enkelt er det ikke. I kunstens historie er der en evig vekslen mellem nytte og nydelse. Det ene årti skal kunsten sætte problemer under debat, det næste skal kunsten kun være til for kunstens egen skyld. Det mærkelige og bemærkelsesværdige ved Holberg er, at han i sjældnen grad kunne rumme begge de to modstridende synspunkter.

Den politiske kandestøber Herman von Bremen, den storskydende student Erasmus Montanus, den vægelsindede Lucretia, og klokker Klim, der er blevet kejser – alle har de ligesom Jeppe på Bjerget en tese, de skal illustrere. Et problem er stillet til debat, bondeundertrykkelsen, håndværker-, akademiker- og kvinderollen. Men undervejs taber de alle på et tidspunkt problemet af syne og bliver til brogede og sammensatte mennesker.

Man kunne også sige at på dette punkt i komedierne og romanen, vanvidspunktet, udfører Holberg den vanskelige kunst at bevæge sig fra ironi til humor. Jens Kruuse udpegede det punkt i 'Den politiske kandestøber' og 'Jean de France'. Når man først har fået øje for det, er det nemt at se i andre af Holbergs værker.

Vi har i dette land haft mange ironikere og satirikere. Folk, der kan dyppe andre folk i skarp sovs og hænge dem ud. Gudskelov for dem, og gid vi havde flere af dem netop nu, i en tid der råber på satire. Sådan en var Holberg, der er satire og ironi i anlægget af disse komedier og i så mange andre af hans skriftstykker.

Men det største ved Holberg, er at han oven i ironien og satiren formår at kaste lidt af latteren tilbage på sig selv, når personerne løber fra ham og ikke bare er bærere af meninger, men også viser, hvordan mennesker er mere end meninger. Det lykkes ikke altid for Holberg, men når det lykkes slår ironien om i det sjældneste af alt, humor, som er at kunne se det skæve ved verden og samtidig se, at man selv er en del af denne skæve verden.

Ironikeren ender med til sidst ingenting at mene. Der er ikke mere kerne i den konsekvente ironiker end i et løg. Humoristen derimod kunne bevare sine meningers mod og dog samtidig vise at meninger er ikke alt. Det paradoks inkarnerede Holberg i sine stjernestunder. Som når Erasmus Montanus insisterer på sine kloge meninger, men har bragt sig helt derud hvor han både har ret i at jorden er rund – og fortjener et par flade for måden han siger det på.

En aften ringede telefonen. *God dag, det er Erik, sagde stemmen. Sidder du ned?* Det næste han fortalte mig, var som at vågne op i baronens seng. At få en medalje med Holbergs navn på er en drøm. Så er det man skal tænke på, hvordan det derefter gik Jeppe. Der venter en galge. Og møddingen skal man også blive dyppet i igen, for man skal ikke tro man er noget.

Men til den tid vil jeg ligesom Jeppe mindes, at jeg har været en dag i baronens seng. Nu har jeg så optrådt i både 'Ulysses von Itachia' og 'Jeppe på Bjerget'. Takket være jer.

Tak for det.

Kunststyrelsens meddelelse i anledning af at forfatteren Erling Jepsen fik medaljen i 2004:

I 250-året for Holbergs død tildeles forfatteren Erling Jepsen Holbergmedaljen for sit arbejde med at udvikle moderne, dansk dramatik og radiodramatik, hans øvrige kritiske kunst og hans mod til at præcisere et socialt engagement igennem den.

Holbergmedaljen uddeles hvert år på Ludvig Holbergs (1684-1754) fødselsdag den 3. december. Den blev indstiftet i 1934 for at hædre en dansk forfatter "som en anerkendelse for et litterært eller videnskabeligt værk eller for den pågældendes forfattervirksomhed som helhed" under hensyntagen til en vis åndelig forbindelse til Holbergs psyke.

I de seneste år har forfattere som Ebbe Kløvedal Reich, Benny Andersen, Carsten Jensen og Jess Ørnsbo samt forskere som Keld Zeruneith og Bent Holm modtaget medaljen.

Forfatteren og medlem af Holbergkomiteen, Vagn Lundbye, motiverer overrækkelsen.

Litteraturcentret i Kunststyrelsen er sekretariat for prisen.

BA's Holberg-sider

Ludvig Holberg: [ABRACADABRA](#): DIGITAL HOLBERG: de Holberg-sider der er listet på *Open Directory Project*, men opdelt i emnegrupper | [Holberg tekster](#) på nettet | [Holberg's breve](#) | Billeskov Jansen's udgave af: [Værker i tolv bind](#) (indholdsfortegnelsen) | [Litteraturliste](#) | **Kanon Holberg:** [Hvorfor ham?](#)

Teater: [Holberg-teater i Kalundborg](#) | [Holberg i Korsør](#) | [Krabasken i Kalundborg](#)

Heltehistorier: [Digitale Heltehistorier](#) | [Dobbelthistorien om Ziska og Skanderbeg](#) | [Manuskriptet til Heltehistorier](#) | In English: [Holberg on Scanderbeg](#).

Filosofi: [Et åbent sind. En bog om Holberg's tænkning](#) | [Holberg som filosof](#) | Teodicé-problemet: [Den Gode Gud og Alverdens Ondskab](#)

Naturretten. Retsforhold: [Digital Naturret](#) | [Holberg, Naturretten og juristerne](#) (Ditlev Tamm i Kalundborg) | [Hugo Grotius](#) | [Deres velfortjente straf](#) (udstilling i Kalundborg) | [Samfundets natside på Holberg's tid](#) (om Tyge Krogh: »*Det store natmandskomplot*«) | [Mester Gert Westphaler](#) (og lidt om duellen i Ermelunden)

Personer: [Holberg's konger](#) (Frederik IV, Christian VI og Frederik V) | Holberg's ven, medaljøren [Mikkel Røg](#) | Holberg's uven, juristen og historikeren [Andreas Hojer](#) | [Holberg hos Marie Grubbe](#) i Borrehuset ved Grønsund: Holberg's epistel 89; uddrag fra H.C. Andersen's »*Hønse-Grethes Familie*« og fra J.P. Jacobsen's »*Fru Marie Grubbe*« | [Africanus og Gynther fra Havrebjerg](#)

Steder: [Sorø](#) | [Tersløsegård](#): Holberg's gods ved Sorø | **Billeder:** Maleren [Wilhelm Marstrand](#): [Udstilling](#)

Sprog: [Sprog og typografi](#) hos Holberg | **Udgivere og forskere:** [Carl S. Petersen](#) - [F.J. Billeskov Jansen](#) - [Thomas Bredsdorff](#) (Holberg-medaljen 2005)

Digitalisering: [Ind i Holbergs fjerde århundrede. Kommentar](#) (om digitalisering af Holberg) | [Digitale Heltehistorier](#)

Du kan åbne linkene så de fremkommer i **denne ramme** - eller så de fremkommer i et **nyt vindue**; brug *højreklik* til at vælge.

Denne rammes adresse: <http://bjoerna.dk/Holberg/links.htm> | Udgiver: [Kultursociolog Bjørn Andersen](#)